

HASTALARA KÜTÜPHANE HİZMETİNİN VERİLMESİ : II - YURT DIŞINDA

Nazlı KÖKSAL

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni'nin geçen sayısında hastalara kütüphane hizmetinin verilmesi konusundaki genel bilgilere değinmiştik. Bu yazımızda ise, yurdumuzun dışındaki ülkelerde bu hizmet türünün nasıl bir gelişme gösterdiği ve günümüzdeki uygulamaların ne şekilde yapıldığı üzerinde durmak istiyoruz.

«Herkes için kitap» kavramı, hastalar da dahil olmak üzere dünyadaki her kişinin kitaplara ulaşmasını amaçlamaktadır. Bu kavram yurdumuzun dışındaki birçok ülkede gelişmişliğin sonucu olarak iyice anlaşılmiş, hastalara kütüphane hizmetlerinin verilmesi uzun yıllardan beri gerçekleştirilebilmiştir. Kütüphane hizmetlerinin toplumdaki hasta kişilere kadar etkin ve yaygın bir şekilde götürülebilmesi gelişmiş ülke olmanın belirtilerinden ve sonuçlarından biridir. Gelişmiş ülkeler her türlü ekonomik, toplumsal ve eğitim sorunları gibi çok önemli sorunlarını büyük ölçüde çözdükten sonra bu hizmeti yüksek boyutlara ulaştırmışlar ve etkin bir şekilde hastalara götürebilmişlerdir.

Bu hizmet türü gelişmiş ülkelerdeki durumuna gelinceye kadar ne gibi yollardan geçmiştir?

Hastalara kütüphane hizmeti verilmesinin uzun bir tarihi vardır. M.S. II. yüzyılda Bergama'da bir hasta kütüphanesinin var olduğu bilinmektedir. XIII. yüzyılda Kahire'deki El Mansur Hastanesi'nde hastaların iyileşmeleri ve toparlanmalarına yardımcı olmak amacıyla Kur'an okunmuştur. (1) 1796 tarihinde York'ta bulunan Quaker Akıl Hastalıkları Hastanesi hastalar için bir kütüphane kur-

(1) Casey, G. M. «Library service to the handicapped and institutionalized.» *Library Trends* 20 (1971), s. 351.

muştur. Massachusetts'deki Genel Hastane'nin hastalar için ilgi çekici ve eğlendirici kitapların bulunduğu bir kütüphane oluşturması ise 1821 yılına rastlamaktadır. (2)

Bu hizmet asıl gelişimini, I. Dünya Savaşı sırasında ve savaştan sonra göstermiş ve meslekten kütüphanecilerin elinde güçlenmiştir. Hizmet, savaş sırasında yaralı askerlere kitap sağlama ve okutma şeklinde başlatılmıştır. Kızıl Haç Örgütü bu görevi yüklenmiştir. Savaştan sonra, savaşa katılmış olan bazı ülkelerde hizmet, bu temeller üstünde hızlı bir gelişme göstermiştir. Örneğin A.B.D.'de, savaştan sonra askerler için kurulan hastanelerde hizmet kütüphanecilerin elinde güçlendirilmiştir. İngiltere'de de bu hizmet savaş deneylerinden yararlanılarak geliştirilmiştir. (3) Fransa'da ise savaşa katılmış bir hemşire tarafından, Kızıl Haç Örgütü'nden alınmış kitaplarla hizmet verilmeye başlanmıştır. (4)

Savaşa katılmamış olan bazı ülkelerde ise, örneğin İskandinav ülkelerinde, hizmetin temelleri doğal olarak savaş deneylerine dayanmaktadır. İskandinav ülkelerinde 1920'lerde, halk kütüphaneleri hastalara kütüphane hizmetini götürmeye başlamışlardır.

A.B.D. ve İngiltere'de hastalara kütüphane hizmetleri, bir yandan savaş günleri hizmetlerinin bir devamı olarak geliştirilirken, bir yandan da halk kütüphaneleri hastanelerde hizmeti başlatmışlardır. A.B.D.'de 1925 yılında Cleveland Halk Kütüphanesi'nin bir uzantısı olarak Hastane Bölümü'nün kurulmasıyla, ilk organize edilmiş hasta kütüphanesi hizmeti de yine aynı yıl içinde başlatılmıştır. (5)

1920'lerde bu şekilde kurulan ve geliştirilmeye başlayan hastalara kütüphane hizmetleri, 1930'larda daha büyük gelişmeler göstermişlerdir.

1930'larda A.B.D.'de Amerikan Kütüphaneciler Derneği'nin (A.L.A. : American Library Association) hizmetlerin geliştirilmesinde büyük ölçüde katkısı olmuştur.

(2) Casey. a.g.e s.352.

(3) Casey. a.g.e. s. 352.

(4) Peillon, J. «France, 1971: A Voluntary library organization in Lyon and its region.» *International Library Review* 4 (1972), s. 357.

(5) Luciolli, C. E. - Baker, E. M. «U.S.A., 1967: The Role of the public library in hospital library provision.» *International Library Review* 4 (1972), s. 387.

İngiltere'de de 1930'larda hastalara kütüphane hizmetleri geliştirilmiştir. Ancak bu tip kütüphane hizmetinden zaman zaman ve yer yer hem hastane hem de halk kütüphanesi otoritelerinin sorumlu olmaları, bir birlik sağlanamamasına ve bazı aksaklıkların daha bu yıllarda ortaya çıkmasına neden olmuştur. (6)

I.F.L.A.'nın yani Uluslararası Kütüphane Dernekleri Federasyonu'nun, hastaneler için bir alt komite kurması 1932 yılına rastlamaktadır. (7) Bu atılımın uluslararası bir kütüphanecilik örgütü tarafından, daha o tarihte yapılması, kayda değer önemli bir olaydır. Bu alt komite, Hastane Kütüphaneleri Alt Bölümü (Libraries in Hospitals Subsection) adını taşımaktadır.

1934 yılında İngiltere'de hastane kütüphaneleri için yeni bir ilgi uyanmışken, Hastane Kütüphaneleri Birliği (Guild of Hospital Libraries) kurulmuştur. Bu birlik 1953 yılına kadar etkinliğini sürdürmüştür. (8)

Belçika'da, Belçika Sanatoryum ve Hastane Kütüphaneleri Ulusal Konseyi, ülkenin sanatoryum ve hastanelerinde hasta kütüphaneleri kurmak amacıyla Belçika Kızıl Haç'ı tarafından 1936 yılında oluşturulmuştur. Bu konsey ilk hasta kütüphanesini 1937 yılında kurmuştur. (9)

Fransa'da 1937 yılında Hastane Kütüphaneleri Derneği (A.B.H. : Association des Bibliothèques d'Hopitaux) sadece Lyon şehri ve çevresinde etkinliğini sürdürmek amacıyla kurulmuş ve çalışmaya başlamıştır. (10)

1930'larda birçok ülkede ve uluslararası alanda hastalara kütüphane hizmetleri konusunda atılımlar yapılmış, bunların olumlu sonuçları alınmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın araya girmesi, hastalara kütüphane hizmetlerinin o güne kadar yapmış olduğu aşamaları geriletememiş.

(6) Pemberton, J. E. «The Role of public library authorities in the development of hospital library services.» *Journal of Librarianship* 3, 2 (1972), s. 102.

(7) Casey. y.a.g.e. s. 352.

(8) Partington, W. W. «United Kingdom, 1971: The Library Association, Hospital Libraries and the Handicapped Readers' Group.» *International Library Review* 4 (1972), s. 379.

(9) Janssen, C. E. «Belçika Kızıl Haç hastane kütüphaneleri.» Çev. : M. Özgünay. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 5 (1956), s. 253.

(10) Peillon. y.a.g.e. s. 357.

ancak savaşa katılan ülkelerde doğal olarak durgunluklar görülmüştür.

1956 yılında Amerikan Kütüphaneciler Derneği'ne bağlı bir alt dernek olarak Hastane ve Kurum Kütüphaneleri Derneği (A.H.I.L. : Association of Hospital and Institution Libraries) kurulmuştur. Bu alt dernek hastalara verilen kütüphane hizmetlerinde çıkan sorunların çözümlenmesinde yardımcı olmaya, o tarihten beri, çalışmaktadır. Yaptığı ilk iş, hasta kütüphaneleri için standartları hazırlamak olmuştur. (11)

Yine A.B.D.'de 1957 yılında Birleşmiş Hastane Fonu (U.H.F. : United Hospital Fund) hastalara kütüphane hizmetinin verilmesi konusuna el atmıştır. (12)

Hastane ve Kurum Kütüphaneleri Derneği ile Birleşmiş Hastane Fonu'nun bütün çabalarına karşın, 1930'larda çok hızla gelişen hasta kütüphanelerinin bundan sonraki 30 yılda, hastanelerin ilerlemesine paralel olarak gelişemedikleri, daha ağır bir tempoda ilerlemenin gerçekleştirildiği belirtilmektedir. (13)

1960'larda, hasta kütüphaneleriyle ilgilenmek üzere bazı çalışma grupları oluşturulmuştur.

1960'da Bağı Almanya'da Hastane Çalışmaları Grubu adı altında bir grup kurulmuştur. (14)

İngiltere'deki Kütüphane Derneği'nin (L.A. : Library Association) alt bölümü olarak Hastane Kütüphaneleri ve Engelli Okuyucular Grubu'nun (Hospital Libraries and Handicapped Readers' Group) kurulması ise 1962 yılına rastlamaktadır. (15) Bu grup aslında, 1934 - 1953 yılları arasında çalışmalarını sürdüren Hastane Kütüphaneleri Birliği'nin bir devamı olarak ele alınabilir.

Doğu Almanya'da Alman Kütüphaneler Derneği'nin alt bölümü olan Hastane Kütüphaneleri Bölümü 1965 yılında kurulmuştur. (16)

(11) Casey, y.a.g.e. s. 352.

(12) Gardner, F. M. «The Integrated hospital library. 2. England.» *International Library Review* 1 (1969), s. 61.

(13) Lucioh, E. C. «Out of isolation: the patients' library.» *Library Journal* 92 (1967), s. 1421.

(14) «Hospital libraries in the Federal Republic of Germany 1960 to 1968.» *International Library Review* 1 (1969), s. 225.

(15) Partington, y.a.g.e. s. 379.

(16) Rimkeit, A. «German Democratic Republic, 1970 : The Development of patients' libraries.» *International Library Review* 4 (1972), s. 361.

Kurulan bu çalışma gruplarının dışında, bu yıllar içinde daha başka etkinlikler de olmuştur. S.S.C.B.'nde hasta kütüphaneleri sorununu 1962 yılında ülke çapında çözümlenirken, (17) 1964 yılında Danimarka'da çıkartılan Halk Kütüphaneleri Kanunu ile hasta kütüphaneleri resmen yerlerini almışlar, bu tarihten sonra daha da büyük ilerlemeler kaydetmişlerdir. (18)

1965 yılı, hastalara kütüphane hizmetlerinin verilmesi konusundaki standartların hazırlanması bakımından verimli bir yıl olmuştur.

I.F.L.A. tarafından 1965 yılı içinde çıkartılan standartlar, hasta kütüphaneleri için personel, yer, derme, bütçe gibi hususları içermektedir. (19) Henüz bu konuda standartlarını ortaya koymamış ülkeler için bir rehber olma durumundadır.

Yine aynı yıl içinde İngiltere'de Kütüphane Derneği'nin, Hastane Kütüphaneleri ve Engelli Okuyucular Grubu tarafından standartlar çıkartılmıştır. (20)

Çeşitli ülkelerde bu hizmet türü ne şekilde uygulanmaktadır?

Hastaların okumalarındaki psikolojik etkenlerin her ülkede aynı olduğu savunulmakta, ancak ülkenin kütüphane koşullarına bağlı olarak, yönetim ilkelerinin ve uygulama yöntemlerinin ülkeden ülkeye değişebileceği ileri sürülmektedir. (21) Çeşitli ülkelerde hastalara kütüphane hizmetlerinin uygulanması bazan benzerlikler, bazan da ayrılıklar göstermektedir.

İskandinav ülkelerinde bu hizmet halk kütüphaneleri tarafından karşılanırken, Belçika ve Fransa gibi ülkelerde bir dernek ya da örgüt tarafından gönüllü kişileri kullanarak sağlanmaktadır. Doğu Amanya, S.S.C.B. ve Macaristan gibi ülkelerde ise hastane bünyesi içinde kurulmuş kütüphanelerle bu hizmet verilmektedir.

(17) Nefedchenko, M. «Hospital libraries in the Union of Soviet Socialist Republics.» *Unesco Bulletin for Libraries* 24 (1970), s. 248.

(18) Nielsen, H. «Denmark, 1968: Danish hospital libraries and the training of hospital librarians.» *International Library Review* 4 (1972), s. 351.

(19) International Federation of Library Associations, *Libraries in Hospitals* Subsection, «I.F.L.A. standards for libraries in hospitals (general service).» *Unesco Bulletin for Libraries* 23 (1969), s. 70.

(20) Paulin, L. V. «United Kingdom, 1971: Current developments in hospital libraries.» *International Library Review* 4 (1972), s. 381

(21) Janssen, y.a.g.e. s. 257.

A.B.D., Kanada ve İngiltere'de ise hastalara verilen kütüphane hizmetlerinde tam bir birliğin sağlanamadığı görülmektedir. Şöyle ki, A.B.D.'de hastalara kütüphane hizmetini çoğunlukla halk kütüphaneleri karşılamakla beraber, bu hizmetin hastaneler içinde kurulmuş kütüphanelerle de karşılandığı olmaktadır. Kanada'da halk kütüphanelerinin yanı sıra, hastanelerde kurulmuş kütüphaneler de hizmeti hastalara götürmektedir. Buralarda gönüllü kuruluşları tarafından hizmet sunulmaktadır. İngiltere'de ise hem halk kütüphaneleri, hem bazı örgütlere bağlı gönüllü kişiler kütüphane hizmetini hastalara götürmekte, hem de hastanelerde kurulmuş kütüphanelerle hizmet verilmektedir.

Bütün bu ülkelerde çeşitli uygulamaların geçerli olduğu görülmektedir. Aşlında günümüzde hastalara kütüphane hizmetini hangi kuruluşların yürüteceği ve bu hizmetten sorumlu olacağı büyük bir tartışma konusudur. Ancak genellikle halk kütüphanelerinin hastalara hizmet götürmesi fikrinde birleşildiği görülmektedir.

Halk kütüphaneleri, sadece halk için genel kütüphane hizmetlerini değil, aynı zamanda toplumun çeşitli kesimleri için özelleştirilmiş kütüphane hizmetlerini de verme sorumluluğunu üzerlerine almış kütüphanelerdir: (22) Toplumun çeşitli kesimleri denirken, halk kütüphanesini normal bir kişi gibi kullanamayacak durumda olan kesimler kastedilmektedir. Kör, sağır ve sakatlar gibi fiziksel engeli olanlar, yaşlılar ve hastalar bu kesimin içinde yer alırlar ve özelleştirilmiş kütüphane hizmetlerine gereksinme duyarlar. «Herkes için kitap» fikrini benimsemiş olan halk kütüphaneleri, özelleştirilmiş kütüphane hizmetlerini bu kişilerin ayaklarına kadar götürürler. Toplumun bir parçası olan hastanelerde yatan hastalara da hizmeti götürmeleri, görevlerinden biri olmaktadır.

B. Holmström,

«Hasta kütüphanesi halk kütüphanesidir.»

demekte ve hasta kişinin halk kütüphaneleriyle aynı kalite ve standartta bir hizmet görmeye hakkının olduğunu belirtmektedir. (23)

(22) Johnson, B. C. «The Integrated hospital library, 1. U.S.A.» *International Library Review* 1 (1969), s. 54.

(23) Holmström, B. «The Hospital library. 3. Scandinavia.» *International Library Review* 1 (1969), s. 69.

Bu hizmet çoğunlukla halk kütüphanesinin hastane içinde kurulmuş bir bölüm kütüphanesinden verilmektedir. Hastane, kütüphane için yer hazırlama, döşeme, kitap arabaları da dahil olmak üzere araç ve gereçleri sağlama işini üzerine almakta, halk kütüphanesi de derme ve personeli sağlamaktadır. (24) Genellikle devletin halk kütüphaneleri için ayırdığı bütçenin bir kısmı hastalara hizmet için kullanılmaktadır. Halk kütüphaneleri hastane içinde bir bölüm kuramazlarsa, gezici kütüphaneleriyle hizmeti hastaneye götürme yolunu seçmektedirler. (25)

Genellikle halk kütüphaneleri, hizmeti hastaneye getirirken sadece hastaların değil, hastane personelinin de okuma gereksinmelerini karşılamak sorumluluğunu da üzerlerine almaktadırlar. Halk kütüphanelerine gitmeye belki de zamanları olmayan ama yine de bu tür kütüphane hizmetine gereksinme duyan bu grup hastalarla birlikte önemli bir okuyucu kitlesi oluşturmaktadır. (26).

Bazı halk kütüphaneleri, hastalara kütüphane hizmetini, şu gerekçeyle vermek istemezler: Hastalara, özellikle bulaşıcı hastalığı olanlara kitap vermekte bir risk söz konusudur. Kitaplar yoluyla mikrop, toplumun diğer kişilerine dağılabilir. Bu nedenle hasta kütüphaneleri ayrı olarak oluşturulmalı, halk kütüphaneleri hizmeti hastalara götürmemeli fikrini savunanlar vardır. (27) Bu gerekçe de kuşkusuz bir gerçek payı bulunmaktadır. Fakat bazı halk kütüphaneleri ayrı bir hasta dermesi oluşturmakla beraber, çoğu zaman toplumun diğer kişilerine mikrobun taşınması olasılığını bile hiçe sayarak kütüphanelerinin bütün dermelerini hastalara açık tutmaktadırlar. (28)

Hastaların kütüphane gereksinmeleri için halk kütüphanelerinin desteğinden yararlanan birçok ülkede, hizmetlerin genellikle etkin ve olumlu bir şekilde verildiği görülmektedir.

Bir dernek ya da örgüt tarafından, gönüllü kişilerin kullanıl-

(24) Luciole. «U.S.A., 1967...» y.a.g.e. s. 387.

(25) Luciole, C. E. «Full partnership on the educational and therapeutic team, The Goal of hospital and institution libraries.» **American Library Association Bulletin** 55 (1961), s. 314.

(26) Luciole. «U.S.A., 1967...» y.a.g.e. s. 388.

(27) Guenebaud, J. «Relations between hospital libraries and public libraries, France (1973).» **International Library Review** 6 (1974), s. 403.

(28) Casey. y.a.g.e. s. 354.

masıyla hastalara kütüphane hizmetlerinin verildiğine de rastlanmaktadır. Bu tip hizmetin temelleri, I. Dünya Savaşı sırasında yaralı askerlere kitap sağlama ve okutma görevini yüklenmiş ve hastalara kütüphane hizmetini başlatmış olan Kızıl Haç Örgütü'nün çabalarına dayanmaktadır. (29) Bu örgüt, St. John Örgütü ile birlikte savaş sonrasında hastalara verilen kütüphane hizmetlerini gönüllü kişilerle sürdürmüştür. Ayrıca çeşitli derneklere bağlı gönüllüler bazı ülkelerde bu işi yüklenmişlerdir. Günümüzde halâ gönüllülerin hastalara kütüphane hizmetine katkıları vardır.

Ancak gönüllüler tarafından verilen kütüphane hizmetleri, günümüzde bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Gönüllü kişileri bulmak ve onları eğitmek gittikçe zorlaşmaktadır. (30) Gönüllü kişi bulunamayınca onun yerine ücretli personel tutmak gerekmektedir ki bu da hizmete masraf eklemek demektir. (31)

Son yıllarda genellikle gönüllülerin bağlı oldukları örgüt ve dernekler de kavramışlardır ki, hastalara kütüphane hizmetini en etkin bir biçimde verecek olan kuruluşlar halk kütüphaneleridir. Bu nedenle yavaş yavaş yerlerini bu kütüphanelere bırakmaya başlamışlardır. (32)

Genellikle gönüllü kuruluşları derme ve dağıtıcıları sağlamaktadır. Hastane ise, yeri, rafları, araç - gereçleri ve bu arada gerekirse kitap arabalarını vermektedir. (33)

Gönüllü kuruluşların çalıştığı hastanelerde, hizmet verilen kesim genellikle sadece hastalardır. Hastane personeline, kütüphaneye gitme olanakları olduğu gerekçesiyle hizmet götürmezler.

Hastanelerin kendi bünyeleri içinde kurulmuş kütüphanelerle hastalara hizmet verilmesi de az rastlanan bir olay değildir.

Hastanelerin kütüphanelerden yararlanacak iki ayrı grubu vardır :

1. — Tıp ve ilişkili mesleklerden olanlar,

(29) Casey, y.a.g.e. s. 352.

(30) Peillon, y.a.g.e. s. 360.

(31) Gardner, y.a.g.e. s. 62.

(32) Gardner, y.a.g.e. s. 62.

(33) Peillon, y.a.g.e. s. 357.

2. — Hastalar ve hastane personeli. (34)

Genellikle bu grupların yararlanabileceği iki tip kütüphane bulunmaktadır :

1. — Öğretim, araştırma ve teknik programlar için hizmet veren, tıp ve ilişkili mesleklerden olanların yararlanabilecekleri tıp kütüphaneleri,

2. — Kişisel gelişme ve ilgiyi kamçulamak, yüksek moral sağlamak amacıyla hizmet veren, hastaların ve hastane personelinin yararlanabilecekleri genel kütüphaneler. (35)

Hastanelerde bazan bu kütüphanelerin ikisi birden, bazan da sadece biri bulunmaktadır. İkisinin birden bulunduğu durumlarda, ayrı bir dermesi olan genel kütüphanenin tıp kütüphanesinden bağımsız olarak çalışmalarını sürdürdüğü çok görülmüştür. Halk kütüphaneleriyle işbirliği yapan genel hastane kütüphaneleri vardır. Bazan da bu iki tip kütüphane birleştirilmekte ve tek kütüphane olarak hizmet vermektedir.

Son yıllarda, hastanelerde Birleşmiş Hastane Kütüphaneleri (Integral Hospital Libraries) diye anılan bu tek kütüphaneler çok geçerli olmaya başlamışlardır. Bu kütüphaneler, hem tıp ve ilişkili mesleklerden olanlara, hem de hastalara ve hastane personeline hizmet vermektedirler. Tek bir bütçe ve tek bir yönetim altında hizmet yürütülmektedir. (36) Bu tip kütüphanelerde de hastalar ve hastane personeli için yine ayrı bir derme vardır. Birleşmiş hastane kütüphaneleri de, hastalar ve hastane personeli söz konusu olduğu zaman, halk kütüphaneleriyle işbirliği yapma yoluna gitmektedirler. Bugün A.B.D. ve İngiltere'de yer yer, S.S.C.B.'nde ülke çapında birleşmiş hastane kütüphaneleriyle hizmet sağlanmaktadır.

Ancak birleşmiş hastane kütüphanelerinin kapsamı içine hastaların ve hastane personelinin alınıp alınmaması gerçekten bugüne kadar süregelen bir tartışma konusu olmuştur. Bu kesimin kapsam dışında bırakılmasını savunanların gerekçeleri şöyledir :

(34) Johnson, B. C. «Services an integrated hospital library can and cannot provide.» In: Sewell, W. (ed). *Reader in medical librarianship* Washington, D. C.: N.C.R., 1973, s. 286.

(35) Luciola. «Full partnership...» y.a.g.e. s. 313.

(36) Gardner. y.a.g.e. s. 64.

1. — Birleşmiş hastane kütüphanesi hem meslekten, hem de halk düzeyindeki personele ve hastalara hizmet veremez. Bu grupların kütüphane hizmetleri açısından gereksinimleri farklıdır.

2. — Bir hastanede tıp kütüphaneleri ve genel kütüphaneler fiziksel olarak ayrılmalıdırlar. Aksi halde hastalar tıp bilgisine ulaşabilirler ki bu kendileri için çok sakıncalıdır. (37)

Bu durumda hastalara kütüphane hizmetinin en iyi şekilde halk kütüphaneleri tarafından verileceği belirtilmektedir.

Ayrıca hem tıp mesleğinden olanlara, hem hastane personeline ve hastalara hizmet, aynı kütüphane içinde ve aynı kütüphaneci tarafından verilirse kesinlikle biri ya da diğeri ikinci derecede önem kazanacaktır. (38)

Bu tartışmalar daha çok A.B.D. ve İngiltere'de yapılmaktadır. S.S.C.B.'nde birleşik hastane kütüphaneleri ülke çapında başarıyla yürütülmektedir. Ancak halk kütüphaneleriyle sürekli bir bağlantı ve işbirliği kurulmuş durumdadır. (39)

Hastalara kütüphane hizmetlerinin sağlanmasında ne çeşit bir uygulama olursa olsun, bu uygulamanın daha yaygın, etkin ve olumlu bir şekilde verilebilmesi geniş ölçüde kütüphane derneklerinin konuyla ilgili alt bölümlerinin katkılarına bağlıdır.

(37) Johnson. «Services an integrated...» y.a.g.e. s. 286.

(38) Johnson. «The Integrated hospital...» y.a.g.e. s. 54.

(39) Nefedchenko. y.a.g.e. s. 248.

KAYNAKLAR

1. — Casey, G. M. «Library service to the handicapped and institutionalized.» *Library Trends*, 20 (1971), 350-366.
2. — Gardner, F. M. «The Integrated hospital library. 2. England.» *International Library Review*, 1 (1969), 61-65.
3. — Guenebaud, J. «Relations between hospital libraries and public libraries. France (1973).» *International Library Review*, 6 (1974), 403-405.
4. — Holmström, B. «The Hospital library. 3. Scandinavia.» *International Library Review*, 1 (1969), 67-70.
5. — «Hospital libraries in the Federal Republic of Germany 1960 to 1968.» *International Library Review*, 1 (1969), 225-227.

6. — International Federation of Library Associations. *Libraries in Hospitals Subsection.* «I.F.L.A. standards for libraries in hospitals (general service).» *Unesco Bulletin for Libraries*, 23 (1969), 70-76.
7. — Janssen, C. E. «Belçika Kızıl Haç hastane kütüphaneleri.» Çev. : M. Özgünay. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 5 (1956), 253-257.
8. — Johnson, B. C. «The Integrated hospital library. 1. U.S.A.» *International Library Review*, 1 (1969), 53-59.
9. — Johnson, B. C. «Services an integrated hospital library can and cannot provide.» In: Sewell, W. (ed). *Reader in medical librarianship.* Washington, D. C.: N.C.R., 1973. 284-288.
10. — Lucifoli, C. E. «Full partnership on the educational and therapeutic team. The Goal of hospital and institution libraries.» *American Library Association Bulletin*, 55 (1961), 313-314.
11. — Lucifoli, C. E. «Out of isolation: the patients' library.» *Library Journal*, 92 (1967), 1421-1423.
12. — Lucifoli, C. E. - Baker, E. M. «U.S.A., 1967: The Role of the public library in hospital library provision.» *International Library Review*, 4 (1972), 387-391.
13. — Nefedchenko, M. «Hospital libraries in the Union of Soviet Socialist Republics.» *Unesco Bulletin for Libraries*, 24 (1970), 248-250, 283.
14. — Nielsen, H. «Denmark, 1968: Danish hospital libraries and the training of hospital librarians.» *International Library Review*, 4 (1972), 351-355.
15. — Partington, W. W. «United Kingdom, 1971: The Library Association, Hospital Libraries and the Handicapped Readers' Group.» *International Library Review*, 4 (1972), 379-380.
16. — Paulin, L. V. «United Kingdom, 1971: Current developments in hospital libraries.» *International Library Review*, 4 (1972), 380-383.
17. — Peillon, J. «France, 1971: A Voluntary library organization in Lyon and its region.» *International Library Review*, 4 (1972), 357-360.
18. — Pemberton, J. E. «The Role of public library authorities in the development of hospital library services.» *Journal of Librarianship*, 3, 2 (1971), 101-109.
19. — Rimkeit, A. «German Democratic Republic, 1970: The Development of patients' libraries.» *International Library Review*, 4 (1972), 361-364.